

**SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 95  
van **MARC HENDRICKX**  
datum: 7 februari 2019

---

aan **SVEN GATZ**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, MEDIA, JEUGD EN BRUSSEL

---

*Vlaamse topstukken - Verzekering*

Met het Topstukkendecreet garandeert de Vlaamse overheid dat een breed scala aan uniek roerend erfgoed een aantal beschermingsmaatregelen geniet. Zo is verkoop aan het buitenland zonder toelating van de Vlaamse overheid onmogelijk, terwijl erkende topstukken genieten van bijzondere subsidies voor restauratie en conservatie.

Een groot deel van deze stukken zit in particuliere handen of bevindt zich in lokale musea. Uiteraard impliceert dat niet noodzakelijk een suboptimale bewaring, maar de praktijk leert me wel dat bijvoorbeeld de verzekeringssituatie niet overal eenduidig is. Een aantal topstukken is niet verzekerd, of zeker niet voor de volledige waarde. Nochtans is dat een zeer wenselijke zaak, want een volledig herstel bij accidentele schade van zulke stukken kan bijzonder duur zijn. Het lijkt me ook onevenwichtig dat Vlaanderen uitgebreide restauratiesubsidies verstrekt voor schade die bij een goede verzekering ook via andere weg had kunnen worden gedekt.

1. Heeft de minister zicht op de verzekeringssituatie van alle Vlaamse topstukken zoals erkend door het Topstukkendecreet?
2. Zijn alle erkende topstukken die in handen van de Vlaamse overheid zijn voor hun volledige waarde verzekerd?
3. In hoeverre geldt dit ook voor topstukken in particuliere handen of in handen van andere overheden?
4. Achten de minister het wenselijk om hier minimale verzekeringsnormen op te leggen?

**SVEN GATZ**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, MEDIA, JEUGD EN BRUSSEL

---

**ANTWOORD**

op vraag nr. 95 van 7 februari 2019

van **MARC HENDRICKX**

---

1. Het Topstukkendecreet legt de eigenaars van topstukken geen verzekeringsplicht op. Het is dus aan de eigenaars zelf om te oordelen of ze de topstukken in hun eigendom willen verzekeren, en zo ja tegen welke risico's.  
Dit geldt zowel voor de privé-eigenaars als voor de openbare besturen die eigenaar of beheerder zijn van topstukken, zoals bijvoorbeeld stedelijke overheden en kerkfabrieken.  
Openbare besturen kunnen er voor kiezen om de risico's op schade (deels) in te dekken via de private markt of om deze niet te verzekeren. Over het algemeen wordt, wanneer de topstukken zich op hun normale bewaarplaats bevinden, slechts een beperkt deel van het schade-risico verzekerd. Het gaat dan om de restaureerbare schade en eventueel ook over een beperkt deel van de minwaardes die door de schade veroorzaakt worden. Worden de topstukken in bruikleen gegeven, dan worden ze vaak voor alle risico's en van nagel tot nagel verzekerd. Soms wordt ook een beperktere verzekering aanvaard (beperkt tot de restauratiekosten, geen minwaardes).
2. De topstukken die eigendom zijn van de Vlaamse overheid worden enkel in bewaring gegeven aan erkende erfgoedinstellingen. In de bewaargevingsovereenkomst worden strenge bewaarcondities opgelegd die het risico op schade beperken.  
Op dit moment is er geen algemene regeling wat betreft het verzekeren van deze topstukken. Het is de bedoeling om in de komende maanden nieuwe bewaargevingssaktes af te sluiten met de bewaarinstellingen. De nieuwe bewaargevingsovereenkomsten gaan, voor wat het verzekeren van deze topstukken betreft, uit van volgende principes:
  - Wanneer de topstukken zich op hun normale bewaarplaats in het museum bevinden (bijvoorbeeld op museumzaal of in het depot) dan is de aansprakelijkheid van het museum beperkt tot 20% van de financiële waarde met een maximum van 250.000 euro.
  - Behoudens in geval van schade ten gevolge van opzet of grove nalatigheid zijn de musea niet aansprakelijk voor minwaarden en economisch of technisch totaal verlies.
  - Musea zijn vrij om voor het gedeelte van het risico waarvoor zij aansprakelijk zijn zich al dan niet te verzekeren op de private markt. Zij kunnen ook kiezen voor het principe 'de staat is zijn eigen verzekeraar' en de topstukken niet te verzekeren.
  - Indien musea topstukken uit de collectie van de Vlaamse Gemeenschap in bruikleen willen geven voor een tijdelijke tentoonstelling, dan zal in principe van het bruikleen-nemende museum gevraagd worden om het topstuk tegen alle risico's te verzekeren voor de volledige overeengekomen waarde en dit 'van nagel tot nagel'. Daarbij zal ook bepaald worden dat voor verzekeringsbetwistingen (in het bijzonder in geval van schade) enkel de Belgische rechtbanken bevoegd zijn.
  - Afwijkingen op het principe dat bij tijdelijke bruiklenen de topstukken voor alle risico's en voor de volledige overeengekomen waarde verzekerd moeten worden, zijn mogelijk, bijvoorbeeld binnen afspraken inzake collectiemobiliteit, mits voorafgaand akkoord daartoe vanwege de dienst binnen de Vlaamse overheid instaat voor het beheer van de collectie van de Vlaamse Gemeenschap.

3. Zie antwoord op vraag 1.
4. Ik acht het niet aangewezen om minimale verzekeringsnormen op te leggen voor de topstukken die geen eigendom zijn van de Vlaamse overheid. Topstukken zijn uiteindelijk onvervangbaar. De 'verzekeringswaarde' die door de verzekeraar uitbetaald wordt bij het volledig tenietgaan van een topstuk vervangt het onvervangbare topstuk niet. Evenmin draaien de door een verzekeraar uitbetaalde minwaardes de beschadigingen terug van het topstuk waarvoor deze minwaardes werden uitbetaald. Een dekking van dergelijke risico's moet overwogen worden bij tijdelijke bruiklenen, maar is weinig zinvol wanneer het topstuk zich op zijn normale bewaarplaats bevindt, zeker in verhouding tot de hoge verzekeringspremies die voor zo'n verzekering tegen alle risico's betaald moeten worden.  
Verzekeren tegen restaureerbare schade valt steeds te overwegen. Maar de keuze om niet te verzekeren en, wanneer er zich schade voordoet, de eventuele kosten voor restauratie te dragen op de gewone begroting (toepassing van het principe 'de staat is zijn eigen verzekeraar') is even verdedigbaar.